

Móðurmálslærarafelagið:

Móttøkan av føroyskum tilfari framúr- skarandi góð

— Støðan hjá almennu fjølmiðlunum í málspurninginum merkt av dølskni og líkasælu, sigur Árni Dahl í samrøðu við Sosialin

Móðurmálslærarafelag Føroya varð stovnað í 1981. Hóast tað er ein ungur felagsskapur, hevur tað ein sera týðningarmiklan leiklut í føroyskum mentunarlívi, m.a. við fyrireiking og útgávu av frálæritilfari á føroyskum fyri fólkaskúlan í samarbeiði við Skúlabókargrunnin. Felagið hevur nú fingið nýggjan formann, Hallgerð Hansen í Vestmanna. Árni Dahl, ið hevur verið formaður síðni felagið varð stovnað, hevur lagt frá sær, tí felagslógin ásetir seks ár sum hægstamark fyri formann. Vegna hesar broytingar innanfelags hevði Sosialurin samrøðu við Árna Dahl, har hann greiddi frá virkseminum og endamálinum hjá felagnum og verandi støðuni innanfyri frálæru í føroyskum.

Nýggj lóg — nýggj støða

Vit boðu Árna fyrst at greiða eitt sindur frá felagnum.

— Orsøkin til at Móðurmálslærarafelagið varð stovnað, segði Árni, var tann, at vit fingi nýggja fólkaskúlalóg 1. apríl 1979. Tann gamla fólkaskúlalógin bygd í ta fatan, at undirvising var nakað, lærararnir máttu pota inn í børnini og borðreiða fyri teimum. Nýggja lógin legði stórri dent á, at næmingarnir sjálvir skuldu leita sær vitan og kunneika. Tað varð skjótt greitt, at tann broytt støðan móttog undirvisingini, kravdi stórri skipan av frálærari og fjølbroyttari tilfari. Eitt fremsta endamálið við

stovnanini av Móðurmálslærarafelagnum var at fáa móðurmálslærarar í Føroyum saman til at tosa um ta støðuna, teir vóru komnir í. Vit hava so ofta valt ta leið innanfyri skúlan at fáa serfrøingar uttanfrá at koma henda vegin og siga okkum, hvussu alt skal skipast. Nógva av okkum hómaðu, tá ið vit komu til eitt slíkt skeið, at stórir partur av tí, sum var lagt fram, fór langt yvir høvðinum á okkum. Tað, sum vantaði, var at vit komu saman og tosaðu um støðuna, áðrenn hesir góðu serfrøingarnir komu.

Samarbeiði við »Nordspråk«

— Eitt annað stórt endamálið var at útvega frálæru-tilfar, helt Árni fram. Ikki minst tí, at frá at hava framhaldsdeild, sum var bytt upp í tey bókliga »sterku« øðrumegin og tey bókliga »veiku« hinumegin, skuldu vit nú hava allar næmingarnar saman. Tað krevur aftur eina frálæru, sum er á ymskum torleikastigum, og tað krevur eisini mikið og fjølbroytt tilfar. Hetta var annað høvudskeið hjá móðurmálslærarum, og tí fóru vit skjótt í holt við at útvega tilfar, ið hóskaði til tann føroyska fólkaskúlan. Vit hava havt samband við móðurmálslærarar í Norðurlondum í gjögnum tann norðurlenska felagsskapin, sum kallast »Nordspråk«. Soleiðis hava vit frætt um, hvat hendir, og hvussu verður arbeitt áðrastaðni í Norðurlondum.

Tilvænting av handritum

— Sum dømi um hvussu vit hava arbeitt, kunnu vit taka tað sum eitur tilvænting av handritum. Vit tosaðu fyrst um, hvussu tað skuldi vera við at útvega handrit, tí vit hava ongar pengar at arbeiða við sjálv. Her hjá okkum er støðan tann, at vit hava ein almennan skúlabókargrunn og meirlutin í felagnum var fyrri at fáa samband við henda grunnin. Vit hava tann fakliga førleikan, meðan skúlabókargrunnurin hevur penga-játtanirnar og harumframt munagóðar royndir av skúlabókaútgávu. Vit høvdu samband við skúlabókargrunnin, og starvsfólkini vóru ógvuliga fyrirkomandi og fús til samarbeiði. Samstarvið hevur gingið væl, soleiðis at vit hava sett nevndir ella arbeiðsbólkar innanfyri tey ymsku okini at útvega handrit, síðani eru handritini farin til skúlabókargrunnin, sum hevur tikið sær av útgávu.

Skriving

— Eitt tað fyrsta sum kom fram á teimum ymsku skeiðum, sum vit høvdu, var spurningurin um skrivning, t.e. háttin, ið skrivast skal uppá. Nógva hildu, at tann lærugreinin var farin eitt sindur aftur um hurðarbak. Nú hava vit fingið frálærubøkurnar 1 og 2, og síðani er komin Skrivning 3, sum er ætlað til seinnu helvt av 2. flokki.

— Ein annar spurningur, sum var uppi, var at tær lesibøkur sum eru á marknaðinum, høvdu tekstir, sum vóru ógvuliga

fornir. Tað er oftani so, at næmingarnir rhava danskar lesibøkur undir liðini á teimum føroysku og kunnu bera saman. Í føroysku bókini løsu tey um rokkinn og hjólbørna, meðan tey í teirri dansku løsu um prutl og annað, sum er uppi í tíðini. Hetta hildu vit vera vandamikla gongd, tí næmingar kundu komið til ta niðurstøðu, at dansku lesibøkurnar vóru spennandi, men tær føroysku keðiligar. Tí útvegaðu vit tekstir frá yngri føroyskum rit-høvundunum og settu arbeiðsbólkar, sum gjørdi tvey søvn, Ung Orð 1 og Ung Orð 11. Hesar bøkurnar vóru ikki ætlaðar til at koma í staðin fyri tær føroysku bøkurnar, sum vóru, heldur at vera nyttar saman við teimum, tí vit mugu ikki heldur gloyma ta søguliga gongdina í samfelagnum.

Lesibrot til ungdomin

— Tað er heilt givið, helt Árni Dahl fram, at vit í eini lesibókareð eiga at hava tekstir bæði frá gamlari og nýggjari tíð, men higartil hava teir gomlu tekstirnir verið so fullkomiliga einaráðandi í føroyskum lesibókum. Eg kann nevna her, at vit seinni fingi eina áheitan um at gera eitt savn til 9. skúlaár tí lesibókin fyri tann flokk var útseld.

Hetta hava vit so gjørt. Vit fáa »Lesibrot til ungdomin I og II«, har vit byrja við tekstum hjá teimum høvundum, sum komu fram um aldarskiptið, og so heilt fram til dagin í dag. Hesar bøkur eru farnar til prentingar.

— Eitt annað, sum vit sóu at trot var á, vóru skrivligar føroyskar uppgávur til framhaldsdeildina. Ein arbeiðsbólkur hjá okkum hevur gjørt eitt uppgávusavn, bæði til rættsskriving og mállæru, og harumframt ymskar fjølbroyttar stílauppgávur til 7. og 8. skúlaár. Hesar bøkur eru longu komnar út. Bólkurin arbeiðir nú við skrivligum uppgávusavni til 9. skúlaár. Annað, sumvit tóku stig til, var at fáa út eitt

hefti við føroyskum kvæði og eitt hefti við tátti í. Vit hildu, at tað var eitt sindur tungt við longum kvæði inni í einum tekstasavni. Soleiðis hava vit nú fingið Simunartátt, »Frá Kvívik hoyrdist sjongur«. Tátturin er prentaður við viðmerkingum av ymskum slag, málsligum og ævisøguligum. Kvæðið, vit hava greitt til prentingar, er Jömsvikingar.

Móttøkan

— Tú spyrst um, hvussu næmingarnir hava tikið imóti hesum tilfari. Eg má ásanna, at eg kenni ikki nakrar beinleiðis kanningar av tí, men um vit hyggja eitt lítið sindur at seluni, so siga teir, sum standa fyri Bókamið-

FSJ

Froðbiar Sóknar Javnaðarfelag

hevur dunnuspæl í kantunini á Tvøroyr-
ar Flakavirki mánakvøldið 2/2 kl.
19.30.

NEVNDIN